

MINISTER EDUKACJI NARODOWEJ

Warszawa, 11 września 2019 r.

DWST-WOOS.3532.107.2019.BP

Pan
Adam Bodnar
Rzecznik Praw Obywatelskich

Szanowny Panie Rzeczniku,

w odpowiedzi na pismo z 14 sierpnia 2019 r. (znak: III.7040.32.2019.JP) dotyczące zgodności z Konstytucją Rzeczypospolitej Polskiej w art. 14 ust. 4 ustawy z dnia 13 czerwca 2019 r. o zmianie ustawy – Karta Nauczyciela oraz innych ustaw (Dz. U. 2019.1287), uprzejmie proszę o przyjęcie poniższych wyjaśnień.

Podwyższenie wynagrodzeń nauczycieli, w związku ze zwiększeniem średniego wynagrodzenia nauczycieli w roku 2019, obowiązuje jedynie pracodawców zatrudniających nauczycieli w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach prowadzonych przez jednostki samorządu terytorialnego (JST) oraz właściwych ministrów.

W przypadku szkół niesamorządowych, czyli tych prowadzonych przez osoby fizyczne lub osoby prawne inne niż JST, podwyższenie wynagrodzenia nauczycieli zależy od pracodawców (nie jest narzucone przepisami ustawowymi). Stosownie do art. 91b ust. 2 ustawy - Karta Nauczyciela, nauczyciele niesamorządowych szkół, przedszkoli i placówek nie podlegają przepisom Karty Nauczyciela, m.in. w zakresie wynagrodzeń (kwestie te regulowane są zgodnie z ustawą - Kodeks pracy, na zasadach powszechnych).

Rozwiązanie przyjęte przez ustawodawcę w art. 14 ust. 4 ustawy z dnia 13 czerwca 2019 r. o zmianie ustawy – Karta Nauczyciela oraz innych ustaw, w opinii Ministra Edukacji Narodowej, jest zgodne z Konstytucją RP i wynika z ustrojowej roli niepublicznych jednostek systemu oświaty.

Zgodnie z art. 70 ust. 3 ustawy zasadniczej, rodzice mają wolność wyboru dla swoich dzieci szkół innych niż publiczne, a obywatele i instytucje mają prawo zakładania szkół. Konstytucja RP stanowi również, że warunki zakładania i działalności szkół niepublicznych oraz udziału władz publicznych w ich finansowaniu określa ustawa.

Z obowiązujących w Polsce ustaw ustrojowych wynika, że ciężar odpowiedzialności za zapewnienie odpowiednich warunków bezpłatnej realizacji obowiązku szkolnego i obowiązku nauki spoczywa na jednostkach samorządu terytorialnego (prowadzenie publicznych przedszkoli, szkół i placówek jest zadaniem własnym powiatów i gmin).

Osoba fizyczna lub osoba prawna niebędąca jednostką samorządu terytorialnego może prowadzić niesamorządową szkołę publiczną lub szkołę niepubliczną. Wybór formalnoprawnej formy funkcjonowania szkoły determinuje jej obowiązki, prawa i możliwości.

Zgodnie z ustawą z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe (Dz. U. z 2018 r. poz. 996, z późn. zm.), publiczna szkoła, prowadzona przez osobę fizyczną lub osobę prawną inną niż jednostka samorządu terytorialnego, jest szkołą ogólnodostępną, która nie może pobierać opłat od uczniów. Publiczna szkoła podstawowa nie może również odmówić przyjęcia ucznia mieszkającego w jej obwodzie, jeśli szkole ustalono obwód. Niesamorządowa publiczna szkoła działa na podstawie zezwolenia wydanego przez właściwy organ jednostki samorządu terytorialnego. Udzielenie zezwolenia jest decyzją administracyjną, której wydanie jest poprzedzone postępowaniem, w ramach którego bada się czy szkoła ta korzystnie uzupełni sieć istniejących szkół i będzie sprzyjała poprawie warunków kształcenia. Likwidacja, prowadzonej przez osobę fizyczną lub osobę prawną inną niż jednostka samorządu terytorialnego, szkoły publicznej jest możliwa jedynie po uzyskaniu zgody właściwej jednostki samorządu terytorialnego.

Sytuacja szkół niepublicznych jest odmienna. Stanowią one alternatywę dla szkół publicznych i mają większe możliwości w zakresie organizacji procesu edukacyjnego niż szkoły publiczne. Niepubliczna szkoła nie musi spełniać warunku korzystnego uzupełniania sieci szkół publicznych. Nie może posiadać obwodu i nie przyjmuje uczniów z urzędu. Zasady przyjmowania uczniów do szkoły niepublicznej ustalane są przez jej organ prowadzący. Szkoła niepubliczna nie musi być więc szkołą ogólnodostępną i może pobierać opłaty związane z kształceniem i opieką nad uczniem. Likwidacja

takiej szkoły nie jest uzależniona od zgody jednostki samorządu terytorialnego.

Odmienność ról, jakie pełnią w polskim systemie oświaty publiczna szkoła prowadzona przez inny podmiot niż jednostka samorządu terytorialnego i szkoła niepubliczna, znajduje odzwierciedlenie w zasadach ich finansowania.

Szkoła publiczna, w której jest realizowany obowiązek szkolny lub obowiązek nauki, otrzymuje z budżetu JST dotację odpowiadającą wysokości wydatków bieżących ponoszonych w szkołach samorządowych (kwota subwencji oświatowej określona dla danego ucznia i przekazana do JST z budżetu państwa pomnożona przez specjalny wskaźnik zwiększający). W przypadku szkoły niepublicznej, w której jest realizowany obowiązek szkolny lub obowiązek nauki, wysokość dotacji jest równa jedynie kwocie subwencji oświatowej określonej dla każdego z jej uczniów. Również zasady dysponowania środkami publicznymi otrzymanymi w ramach dotacji są różne. Wynagrodzenia pracowników niesamorządowych szkół publicznych w całości są pokrywane ze środków dotacyjnych (kwota nie wyższa niż 250% średniego wynagrodzenia nauczyciela dyplomowanego). Podczas gdy, środki z dotacji, które można wykorzystać na wynagrodzenie pracownika szkoły niepublicznej nie mogą być wyższe niż 150% średniego wynagrodzenia nauczyciela dyplomowanego (nauczyciel dyplomowany to nauczyciel z najwyższym stopniem awansu zawodowego w publicznej szkole).¹

W ocenie Ministra Edukacji Narodowej z powyższego wynika, że nie można mówić o nierównym traktowaniu, czy też dyskryminacji, szkolnictwa niepublicznego w nawiązaniu do przepisów ustawy z dnia 13 czerwca 2019 r. o zmianie ustawy – Karta Nauczyciela oraz innych ustaw. Tym samym Minister podziela, przywołane w załączniku do ww. pisma z 14 sierpnia 2019 r., stanowisko Prezydenta RP, Pana Andrzeja Dudy, który uznał że ustawa ta nie narusza w żaden sposób Konstytucji RP. **O niezgodności przepisu art. 14 ust. 4 ustawy z dnia 13 czerwca 2019 r. o zmianie ustawy – Karta Nauczyciela oraz innych ustaw z ustawą zasadniczą i tym samym nierównym traktowaniu szkół niepublicznych, można byłoby mówić, gdyby w przepisie tym w sposób nieuzasadniony uwzględniono tylko część niepublicznych szkół, w których jest realizowany obowiązek szkolny i obowiązek nauki. Jednak tak się nie stało.**

¹ Od 1 września 2019 r. kwota równa 150% średniego wynagrodzenia nauczyciela dyplomowanego będzie wynosiła ponad 9 200 zł. Jeśli kwota ta jest zdaniem pracodawcy zbyt niska to może on określić wynagrodzenie wyższe niż 9 200 zł, z tym że środki ponad tę kwotę nie mogą pochodzić z dotacji przekazanych z budżetu państwa za pośrednictwem JST.

Dodatkowe środki subwencyjne, które będą w 2019 r. przekazane do gmin i powiatów, zostały naliczone biorąc pod uwagę nauczycieli publicznych jednostek systemu oświaty, którym ustawodawca zagwarantował podwyżkę wynagrodzenia oraz nauczycieli niesamorządowych publicznych jednostek systemu oświaty, których rola - jak wykazano wyżej - jest odmienna niż rola niepublicznych przedszkoli, szkół i placówek.

Z wyrazami szacunku

Z upoważnienia
MINISTRA EDUKACJI NARODOWEJ

Maciej Kopeć
Podsekretarz Stanu
/ – podpisany cyfrowo/